

Тетяна СЕРГІЄНКО

доцент кафедри міжнародних відносин
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат політичних наук, доцент

РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗМІЦНЕННІ ЄДНОСТІ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Реалії сьогодення свідчать, що в умовах військової агресії Російської Федерації проти України та введенням в Україні з 24 лютого 2022 року воєнного стану актуалізується велика кількість питань які потребують наукового обґрунтування та пошуку дієвих механізмів щодо національно-патріотичного виховання та ставлення до незалежності як до вищої цінності. Вирішення цих питань можливо за допомогою зміцнення єдності держави та консолідації суспільства. Провідним чинником єдності та консолідації України виступає українська мова. Саме тому, безумовно, необхідно робити все необхідне, для того щоб нею володіли всі, хто живуть на території України. Особливо дане питання актуалізується сьогодні в умовах військової агресії Російської Федерації проти України.

Питання сучасного стану та нормативно-правового забезпечення функціонування державної мови досліджують Л. Аза, Є. Головаха, М. Вівчарик, Я. Грицак, І. Дзюба, В. Лизанчук, Н. Паніна, А. Погрібний та інші вітчизняні вчені. Пріоритети мовної політики в єдності українського суспільства розглядають у свої працях І. Дзюба, С. Здіорук, М. Карпенко, Л. Масенко та інші науковці. Разом з тим, сьогодні вивчення даної проблеми залишається актуальним та потребує активне всеосяжне дослідження основних тенденцій щодо зміцненні єдності держави та консолідації українського суспільства, які проявляються у тотальній війні Російської Федерації проти України.

Державна мова виступає невід'ємною складовою державного ладу. Вона є знаряддям злагоди, єдності всіх громадян держави навколо національних проблем, тобто є інструментом благополуччя та захисту інтересів громадян держави. Якщо суспільство не буде повноцінно використовувати державну мову, воно зіткнеться з величезними політичними, духовними та інтелектуальними втратами. Отже, мова є визначальною ознакою нації, скарбниця її культурних надбань, засобом спілкування та консолідації суспільства. Щодо української мови то у 1989 році Верховна Рада УРСР прийняла Закон «Про мови в УРСР», яким надано їй статус державної. Однак у статті 3 наголошується, що якщо громадяни інших національностей, які становлять більшість населення адміністративно-територіальних одиниць, населених пунктів, не володіють належним чином національною мовою, в роботі названих органів і організацій може використовуватись українська мова або мова, прийнята для всього населення [3, с.18]. Незважаючи на цей та інші

мовні закони, до 2013 (2014) на території Придніпров'я України (у центральних, південних та східних областях) у повсякденному житті ЗМІ, публічних виступах, всеукраїнських конференціях під час виступів Верховної Ради використовувалася російська. Під час публічних виступів представників державного апарату, громадських організацій, державних органів має використовуватися державна мова в офіційних документах і наказах [1, с.165]. Донедавна в деяких селах (містах) адміністрації та ради користувалися мовою місцевого населення. Це могло призвести до труднощів, оскільки деякі державні органи можуть використовувати одночасно румунську (Чернівецький, Закарпатський райони), російську (Запоріжжя, Донецьк, Луганськ тощо), польську тощо. Також існує проблема, що українська мова в західній, центральній та східній частинах України має багато відмінностей. Це пов'язано з історією нашої країни та впливом інших мов у прикордонних районах. Сьогодні українська мова використовується в державному управлінні, державних структурах та організаціях [2, с.94]. Українська мова єдина для всіх державних установ та організацій. Перевага єдиної мови для держави полягає в тому, що вона спрощує комунікацію між суб'єктами та об'єктами політики, що в свою чергу забезпечує значне підвищення рівня управління за рахунок високого рівня суспільної підтримки та консолідації суспільства навколо спільних цілей [3, с.215].

Небачена єдність суспільства на тлі активного військового наступу Російської Федерації на територію України різко вплинула на ставлення до мови. Сьогодні абсолютна більшість громадян України, а це приблизно 83% виступає за те, щоб українська була єдиною державною мовою в нашій державі. Ця думка, згідно з опитуваннями, проведеними наприкінці березня, домінує в усіх регіонах, вікових та мовних групах. Водночас, після початку повномасштабної російської агресії за кордоном, спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості бажаючих вивчати українську мову. Таким чином, кількість людей, які вивчають українську мову на платформі Duolingo у світі з 24 лютого по 20 березня зростає майже в шість разів. Лідером зростання є сусідня Польща, де цей показник зріс у 26,77 рази [4]. Таким чином, зазначимо, що консолідуючи українське суспільство, українська мова як вияв його саморозвитку є знаряддям побудови найвищої форми його організації для здійснення його найсвятіших прагнень, а сьогодні це знищення ворога.

1. Публічне управління: термінологічний словник. За заг. Ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.

2. Сергієнко Т.І. Лідерство у публічній сфері. Навчально-методичний посібник для студентів (бакалаврів) зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» ЗДІА денної та заочної форми навчання кафедри менеджменту організацій та управління проектами. Запоріжжя, 2018. 154с.

3. Теорія держави і права. Академічний курс : [підручник] / [за ред. О. В.Зайчука, Н. М. Оніщенко]. К.: Юрінком Інтер, 2006. 668 с.

4. Українізація війною: освіта та мова в умовах російської агресії. URL : <https://armyinform.com.ua/2022/04/15/ukrayinizacziya-vijnoyu-osvita-ta-mova-v-umovah-rosijskoyi-agresiyi> (дата звернення 17.05.22).